

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évré. . . . 6 kor.
Egyes szám 20 fillér.

Megjelenik minden hó
1-8-ó és 15-ik napján.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városháza, földszint 8. szám.
Ide kerülnek a kéziratok.

KIADÓHIVATAL:
Városi könyvtár-üzemeltetés
irodája. Ide küldendők az elő-
fizetési díjak és hirdetések.

== KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY. ==

Főszerkesztő: Dr. CSÜRÖS FERENC, közművelődési tanácsnok.

Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS, főlevéltáros, tb. tanácsnok.

Városi közgyűlés

1915 március 26. és 27-ikén.

Debrecen sz. kir. város törvényhatósági bizottsága március 26. és 27-ikén rendes közgyűlést tartott Domahidy Elemér főispán elnöklésével. A bizottsági tagok szép számban jelentek meg a közgyűlésen, amelynek tárgysorozataiban néhány fontos ügy is szerepelt. Ezen közgyűlés tárgyalta a haltenyésztő társasággal kötendő szerződést, a Hadihitelintézet igen fontos ügyét, a hadbavonult tisztviselők biztosítási ügyének felebbesztését, több haszonbérlőnek kérelmét haszonbér halasztás iránt stb. A bizottsági tagok élénk érdeklődéssel vettek részt az ügyek tárgyalásában, mindvégig kitartó buzgalommal figyelve az előterjesztéseket.

93—1915. bkgy.

Domahidy Elemér főispán elfoglalván az elnöki széket, üdvözli a közgyűlést megjelent tagjait s rámutat arra, hogy sajnos — a mai közgyűlés sem mulhat el anélkül, hogy kénytelen né lenne azokról a veszteségekről, melyek a város közönségét s közelebről a Törvényhatóságot érték —, be ne számoljon.

Dr. Jászai Viktor debreceni tudományegyetemi tanár, bizottságunk egyik érdemes tagja hnyúl el az utolsó időben. Aki meleg érdeklődéssel viseltetett a közügyek iránt. Habár rövid ideig volt is tagja a törvényhatóságnak, mégis mindenkor jóakaratu lelkiismeretességgel igyekezett hozzájárulni ahhoz, hogy a város ügyei a közérdeknek megfelelően oldassanak meg.

A másik halottja a Törvényhatóságnak Lusztig Károly volt, nagykereskedő, akiben a város szintén egyik értékes szolgáját veszttette el.

Javasolja a főispán, hogy mindkét elhunyt bizottsági tag emléké a mai közgyűlés jegyzőkönyvében megörökíttessék azon határozat kimondása által, hogy az elhunytak felett a közgyűlés részvétet fejezi ki.

Ezek előrebocsátása után a közgyűlést megnyitja.

94/5444—1915.

1. Polgármesteri jelentés a folyó év január és február hónapjairól.

Előadó: Szabó Elek.

I. Közegészségügy.

Január hónapban a közegészségügyi viszonyok általában kedvezőbbek voltak, mint decemberben.

Héveny ragályos betegségek közül a kanyaró fordult elő nagyobb számban. Hasi gagyimáz előfordult a katonaságnál 359, a polgári lakosságnál 3 esetben; vérhas a katonaságnál 120, a polgári lakosságnál 1 esetben; kolera a katonaságnál 7 esetben; vörheny a katonaságnál 2, a polgáriaknál 28; katonák közt a kanyaró 4, a polgárság közt 274; bárányhimlő a polgáriaknál 5; roncsoló toroklob polgáriaknál 12; járványos fültömirigylob katonáknál 3, polgáriaknál 1; számár hurut polgáriaknál 7.

A közegészségügyi viszonyok február hónapban, a január havihoz képest, kedvezőtlenebbek voltak. Több volt a halálozás és több a betegedés is. Különösen a légzőszervek hurutos bántalmái uralkodtak. Sok volt a kanyaró.

BARTHA ISTVÁN

KÖVEZŐ-MESTER ÉS UT-
ÉPÍTÉSI VÁLLALKOZÓ

DEBRECEN, KOSSUTH-UTCA 35. szám.

Elvállal kocsisútkat, gyalogjárdák, udvarok, kapubejáratok kiburkolását terméskövel, kockakövel vagy téglával, vidéken is. Költségvetéssel szívesen szolgálok. — Telefon 785. szám.

A hevenyfertőző betegségek közül előfordult kanyaró polgáriaknál 323, katonáknál 4; bárányhimlő polgáriaknál 4; hasihagymáz polgáriaknál 5, katonáknál 76; roncsoló toroklob polgáriaknál 15; vörheny polgáriaknál 17, katonáknál 5; vérhas polgáriaknál 1, katonáknál 70; fültömrigy-lob polgárságnál 2, katonaságnál 3; szamar hurut polgáriaknál 12; kolera katonáknál 2; trahoma polgáriaknál 1; gyermekágyi laz polgáriaknál 2; halállal végződő a polgáriak közül 2, kanyaró 2, vörheny 3, roncsoló toroklob és gyermekágyi laz 1.

Népesedés.

A 2 hónap alatt született a város belső és külső területén 539 gyermek, meghalt 372 egyén. Házasságra lépett 91 pár. Kerületi orvosok megvizsgáltak 242 fekvő és 584 fentjáró szegény beteget és cselédet.

Közkórház betegforgalma.

Január hónapban ájtott 301 beteg, Január és február hónapban felvétellett 974 beteg; kibocsátott 763 egyén; meghalt 86 egyén; ápolás alatt maradt 426 egyén.

Kerületi szülésznök 8 esetben nyújtottak ingyen segítséget.

Mentőket igénybe vettek 243 esetben.

II. Rendészet.

A rendőrség letartóztatott: Szándékos emberölésért 2, lopásért 6, csalásért 1, hatóság elleni erőszakért 1, rendőri kihágásért 587 egyént; a kir. ügyészségnek átadatott 10 egyén, rendőrileg elintéztetett 487 ügy, a városról eltoloncoltak 133 egyént, keresztül a városon 92 egyént, kiutasítottatott kényszerutlevéllel 159 egyén.

III. Iparügy.

Iparigazolvánnyal ellátottat 42 egyén, ezek után 470 korona fizettetett be a közpénztárba. Munkakönyv 121 darab adatott.

IV. Katonai ügy.

Mint átkelőt beszállásoltak 2 tábornokot, 7 törzstisztet, 97 főtisztet, 3 családtagot és 8 legényt. Utóállítottatott helybeli 3, idegen 5 egyén.

V. Adóügy.

Befizettetett a két hónap alatt:

	korona	fill.
Állami adó és kamat fejében	414,620	20
Országos betegápolási adóba	18,374	37
Hadmentességi adóba	504	97

Fegyver adóba	12	—
Idegen adó és illetékbe	4,635	71
Orsz. gazd. munkás és cselédségely pénztári járuléka	482	80
Keresk. és iparkamarai illeték	2,463	47
Nyirvisszabályozási járuléka	4,963	19
Utadó	31,267	49
Ebadó	194	—
Egyházi adó	11,512	53
Végrehajtási költség	4,363	79
2 ⁰ / ₁₀ -os ipariszkolai adó	5,934	38
2 ⁰ / ₁₀ -os tűzi váltás	5,934	38
3 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀ -os alamizna váltás	10,385	17
56 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀ -os községi pótdadó	177,642	23

III. Községi bíróság ügyforgalma.

1914 december hónapról hátralék nem maradt; 1915. évi január és februárban érkezett 218 új panasz; ebből elintéztetett ítélettel 88, közbeszóló végzéssel 13; egyezséggel 13; megszünt 104; hátralék nem maradt. Vidéki megkeresés érkezett 4, végrehajtás elrendelve 23, foganatosítva 30, árvarés elrendelve 2, foganatosítva 7, felebezés felterjesztve 25.

A két hónapban közigazgatásunk minden gondját a hadbavonulással kapcsolatos teendők és az élelmezés biztosítására irányuló intézkedések képezték. A rendkívüli helyzet az ügyek fontossága és halaszthatatlansága szükségessé tette, hogy a hadbavonult tisztviselők és napidíjasok ideiglenes munkaerővel pótoljassanak. Éppen azért a szervezeti szabályzat 274. §-ában biztosított jogomnál fogva úgy intézkedtem, hogy a hadbavonult 86 tisztviselő és napidíjas pótlására 35 ideiglenes kisegítő napidíjast alkalmaztam s ezen felül a liszt- és kenyér-utalványok kiosztására és kezelésére 40 napidíjast. Az adóügy és levéltár rendezése érdekében szakferfiak bevonásával értekezletet tartottam. Az idevonatkozó munkálatok folyamatosan vannak. A hadbavonult tisztviselők biztosítása iránt is intézkedett a Tanács, amennyiben 92 hadbavonultat 92,000 korona erejéig a Phönix biztosító intézetnél biztosított.

Január 10-én városunkba érkezett Ferenc Szalvator főherceg ur Öfensege, az önkéntes betegápolás főfelügyelője az egészségügyi intézmények megvizsgálása céljából, aki a tapasztaltak felett teljes elismeréssel adott kifejezést. Az abnormalis időjárás következtében, sajnos, a város körül levő telepeket vizáradás fenyegeti. Az ide vonatkozó intézkedések a mai közgyűlésen kerültek tárgyalás alá. Január hónap 20-ikán avattuk fel a város által létesített hősök temetőjét a hatóságok és közönség, valamint a katonaság részvétele mellett. Február 9-ikén látogatást tettem

Szatmárnémeti városnál, mikor is a város vezető egyéniségeitől biztosítást nyertem a két várost illető szíves viszony ápolását illetőleg. Hadbavonult tisztviselőink a haretéren is igyekeznek kötelességeiknek megfelelni. Ennek legszebb bizonyítéka azon örömdetes tény, hogy Debreczeni Jenő világlátási vállalati igazgató, népfőlkelő főhadnagovult Vilmos császár Öfelsége a vaskereszttel, dr. Roncsik Jenő rendőrfogalmazó, zászlóst pedig királyunk Öfelsége az évet tisztviselési éremmel tüntette ki hősiességük és kötelesség teljesítésük jutalmául. Február 25-én súlyos vesztés érte törvényhatóságunkat. E napon ugyanis váratlanul elhunyt dr. Jászai Viktor egyetemi tanár, törvényhatósági bizottsági tag, életének delén. A megboldogultban törvényhatósági bizottságunk egyik legkiválóbb tagját veszítette el, kinek emlékét kegyelettel fogjuk megőrizni.

Határozat.

A közgyűlés bemutatott polgármesteri jelentést tudomásul veszi.

2. A m. kir. Miniszterelnök ur leirata arról, hogy Ő császári és apostoli királyi Felsége legkegyelmesebben tudomásul méltóztatott venni, hogy a város közönsége a háboru folytán hősi halált halt katonák temetkezési helyéül a „hősök temetőjét” létesítette.

Előadó: Dr. Vargha Elemér.

Határozat.

A közgyűlés a m. kir. Miniszterelnök ur leiratát tudomásul veszi.

3. A m. kir. miniszterelnök ur leirata a város egyes utcáinak és utainak újonnan történt elnevezése tárgyában.

Előadó: Csóka Sámuel.

Határozat.

96/3901—1915. bkgy. sz.

A közgyűlés a leiratot tudomásul veszi.

4. M. kir. Belügyminiszteri leirat a pénzügyi széképület céljaira eladott városi telkek ügyében.

Előadó: Dr. Vargha Elemér.

Határozat.

97/5054—1915. bkgy. sz.

A közgyűlés a m. kir. belügyminiszter ur leiratát, amelyben a Kossuth-utca 12. és 14. számú telkekből, valamint az ugynevezett Riekl-

féle kerti telekből összesen 829.30 □-öl teleknek, Kossuth-utcai közterületből pedig 4.55 □-öl területnek ölenként 500 koronáért a m. kir. kincstár részére eladása jóváhagyott, tudomásul veszi.

Mint hogy pedig a jelenlegi pénzügyigazgatóság telkét a város megvásárolta és így a m. kir. kincstár részére csupán a város által eladott és megvett telkek ára közötti különbözet lesz kiutalandó, felhívja a városi Tanácsot, hogy a vonatkozó csereszerződést a m. kir. kincstárral kösse meg és a kincstárnak fizetendő különbözet fedezete tárgyában teygen előterjesztést. Egyidejűleg azon álláspontját, hogy a város a m. kir. kincstárnak átengedett területek vételára után az 1912. évi november hó 1-től kamatot jogosan követelhet, fentartja és ezen tárgyban a pénzügyminiszter urhoz feliratot intéz.

98—1915. bkgy. sz.

A tárgysorozat 4. pontja után dr. Fejér Ferenc biz. tag indítványt nyújt be a póttárgysorozatba felvett ügy tárgyalása iránt.

Határozat.

A közgyűlés az indítványt elfogadja.

Tanácsi előterjesztés a város lakossága részére élelmi-szerek beszerzése céljaira a már engedélyezett 500,000 K-án felül újabb 500,000 korona előleg engedélyezése iránt.

Előadó: Csóka Sámuel.

Határozat.

99/5561—1915. bkgy. sz.

A közgyűlés a városi Tanács és a közlelmzési bizottság egybehangzó javaslatának elfogadásával, tekintettel a háborus bonyodalmak folytán előállott rendkívüli helyzetre, a következőket határozza:

1. a liszt és kenyér mintájára szükségesnek tartja a hus, zsír, főzeleklék rekvirálását, azok árának, szakferfiak bevonásával, megállapítását s e végből a rekvirálási és maximális ármegállapítási jog engedélyezése iránt felir a m. kir. belügyminiszter urhoz,

2. élelmi-cikkek beszerzésére a korábban engedélyezett 500,000 koronán felül még 500,000 korona előleg engedélyez. Kimondja a közgyűlés, hogy ezen összeg valamely helybeli pénzügyintézetől lesz igénybeveendő. Kimondja továbbá, hogy a városi Tanács a beszerzendő élelmi-szereknek a fogyasztó közönség számára való árusításában a kereskedők és husiparosok közreműködését kívánja igénybe venni,

3. az ételmi-szereknek városunkba akadálytalan szállítása végett a Mav.-ot megkeresi,

4. elrendeeli a viszontelárusítókra vonatkozó szabályrendelet hatályos végrehajtását és

5. végül elrendeeli, hogy a fontosabb ételmi-szerek árai az üzletekben látható helyeken kifüggesztessenek.

Szükségesnek tartja a legfontosabb ételmicikkeknek: a husnak, zsirnak és főzelékféléknek nagyrban és kicsinyben való maximális árának megállapítását, hogy kelő időben eleje vétessék a mesterségesen ez idő szerint is túlmagasan felhajtott áremelés további növekedésének.

Kimondja, hogy ezen határozat jogerőre emelkedés előtti végrehajtható és végül kimondja, hogy ezen határozatot hasonló szellemű határozathozatal végett valamennyi törvényhatóságnak megküldi.

5. Abauj Torna vármegye közönségének átirata a most folyó fegyveres küzdelemben a magyar nemzet önálló államiságának kidomborítása tárgyában.

Előadó: Csóka Sámuel.

Határozat.

100/4307—1915. bkgy. sz.

A közgyűlés a jog- és pénzügyi bizottságnak a városi Tanácsával egyező javaslata elfogadásával kimondja, hogy Abauj-Torna vármegye határozatát pártolja és a m. kir. kormányhoz hasonló szellemű felirat intézését határozza el.

6. Miskolcz város átirata a városok és községek fogyasztási adótermészetű jövedelmének ideiglenes rendezéséről szóló 1899: VI. t.-cz. I. §-ának módosítása tárgyában a m. kir. kormányhoz intézett feliratának támogatása iránt.

Előadó: Dr. Várházy István.

101/5051—1915. bkgy. sz.

Határozat.

A közgyűlés Miskolcz város feliratát hasonló szellemű felirattal támogatja.

7. A nyugdíjazás folytán megüresedett tanácsai iktatói állásnak választás utjánai betölté-e.

Előadó: Csóka Sámuel.

102/103—1915. bkgy. sz.

Elnöklő főispán a kijelölő bizottság megalakítására felhívja a közgyűlést.

A közgyűlés polgármester indítványára a kijelölő bizottság tagjait dr. Kemény Mór, May Andor és dr. Bacsó Dezső bizottsági tagokat választja meg. A főispán a maga részéről felkéri Kovács József, Komlóssy Dezső és Szilágyi Imre bizottsági tagokat és a kijelölés tartamára a közgyűlést felfüggeszti.

A kijelölő bizottság a következő pályázókat jelölte: Iklódy Jánost, dr. Ballay Bélát, Szegedy Lászlót, Makláry Endrét és Kovács Jánost.

Határozat.

Miután a közgyűlés egyhangulag megnyilatkozott akaratából az volt kivethető, hogy a megüresedett állásra az I. helyen jelölt Iklódy Jánost kívánja megválasztani, miután szavazás senki által nem kéretett, előklő főispán a megüresedett tanácsai iktatói állásra életfogytiglani megbízatással Iklódy János városi irnokot jelenti ki megválasztottnak.

8. Tanácsai előterjesztés a kertségek és telepek víztelenítése tárgyában.

Előadó: Gruner Lipót.

104/5371—1915 bkgy. sz.

Határozat.

A közgyűlés a jog- és pénzügyi bizottság és Tanács egybehangzó javaslata elfogadásával megengedi, hogy a tavaszi nagy belvizek által elborított és veszélyeztetett telepek és kertségek víztelenítési munkálatai az Aczel Géza főmérnök által elkészített tervek szerint 60,000 korona költség keretén belül a város közegei által teljesítenek és megengedi, hogy a 60,000 korona költség fedezésére a csatorna bekötési díjalapból 60,000 korona kölcsönképpen bocsáttassék a polgármester rendelkezésére 6%-os kamatával együtt oly kikötéssel, hogy ez megtérítendő.

Ezen határozat csakis birtokon kívül felelhető.

9. Ugyanaz Aczel Géza főmérnök részére korábban megállapított 5000 K működési pótdíj kiutalása iránt.

Előadó: Csóka Sámuel.

105/4309—1915. bkgy. sz.

Határozat.

A közgyűlés a jog- és pénzügyi bizottságnak a városi tanácsával egybehangzó javaslata elfogadásával az 5000 koronát megszavazza, illetve megadja.

10. **Ugyanaz** a Magyar Hadihitelintézet debreceni körzetének létesítése iránt.

Előadó: Dr. Vargha Elemér.

Határozat.

A közgyűlés a városi Tanács és jog- és pénzügyi bizottság egyező javaslatának elfogadásával hozzájárul ahhoz:

1. hogy a Debreceni Első Takarékpénztár, a Közgazdasági Bank és Váltóüzlet, az Alföldi Takarékpénztár, az Ipar és Kereskedelmi Bank, a Debreceni Hitelbank, a Debreceni Kölcsönös-Segélyző Egylet, a Takaré- és Hitelintézet, az Általános Forgalmi Bank, a Borsod-Miskolci és Debreceni „István“-gőzmalom, a Debreceni szabadalmazott Lópatkógyár, a Debreceni helyi vasút, a Fűszerkereskedelmi r.-t., a Termény- és Árúraktár, az Ipartestület, Kereskedő Társulat, Fejér és Ritter cég, valamint Debrecen sz. kir. város képviseletében a Polgármester részvételével a Magyar Hadi Hitelintézet Részvénytársaság által nyújtandó hitel kieszközlésére és ezen hitelek tekintetében a Magyar Hadi Hitelintézet r.-t.-nak nyújtandó készfizető kezesség vállalására szindikátus alakíttassék, amelyet a magyar Hadi Hitelintézet r.-t. Debrecen sz. kir. város területén képviseletével ruház fel.

2. Tudomásul veszi, hogy ezen képviselőség a Magyar Hadi Hitelintézet Részvénytársaság által a vidéki hitelnnyújtás tekintetében megállapított ügyrend értelmében fog működni.

2. Hogy a szindikátus képviseletére és az ügyek vitelére, valamint a felekkel, a részvénytársasággal való érintkezésre a Debreceni Első Takarékpénztár r.-t. hatalmaztatott fel.

4. Hozzájárul ahhoz, hogy a nevezett pénzügyi, ipar- és kereskedelmi vállalatok, továbbá az Ipartestület, a Kereskedő Társulat és Fehér és Ritter magáncég, valamint Debrecen sz. kir. város között a debreceni körzet részére 50,000 korona erejéig terjedő hitel keretén belül a képviselőség bíráló bizottsága által javasolt és a Magyar Hadi Hitelintézet r.-t.-hoz leszámítolás végett beküldött vállalkból eredő tartozások 75%-ért a jótállás a következő százalékos arányban osztassék meg: a Debreceni Első Takarékpénztár a váltókölcsönök 10%-a, a Közgazdasági Bank és Váltóüzlet 2%-a, az Alföldi Takarékpénztár 5%-a, az Ipar és Keresked. Bank 5%-a, a Debreceni Hitelbank 3%-a, a Debreceni Kölcsön-Segélyző Egylet 30%-a, a Takaré- és Hitelintézet 20%-a, az Általános Forgalmi Bank 5%-a, a Borsod-Miskolci és Debreceni István-gőzmalom 20%-a, a Debreceni Szab. Lópatkógyár 10%-a, a Debreceni Helyi-vasút 20%-a, a Fűszerkereskedelmi r.-t. 10%-a, az Ipartestület

30%-a, a Kereskedő-Társulat 20%-a, a Fejér és Ritter-cég 10%-a és végül Debrecen sz. kir. város 270%-a erejéig oly módon, hogy a nevezett Hadiintézetlel szemben a fenti kulcs szerint jótállás vállalassék.

Kimondja a közgyűlés, hogy a Magyar Hadi Hitelintézet r.-t. által nyújtandó hitel közvetítésére hivatott debreceni szindikátus és képviselő-segének ekként történt megalakítását a maga részéről jóváhagyja, illetve kimondja, hogy abban Debrecen sz. kir. város az ismertetett módon résztvesz, a szindikátusi tanácsba a város részéről Márk Endre m. kir. udvari tanácsos, polgármestert, a bíráló-bizottságba pedig dr. Vargha Elemér tb. főjegyző, tanácsnokot delegálja és kötelezőleg kimondja, hogy a most említett debreceni képviselőség bíráló-bizottsága által a jelzett 500,000 korona erejéig megállapított hitel keretén belül javaslandó kölcsönökre vonatkozó és az e célra megbízott Debreceni Első Takarékpénztár által a vidéki ügyrend értelmében a Magyar Hadi Hitelintézet r.-t.-hoz bényújtandó és általa leszámítolandó 270%-nak erejéig a Magyar Hadi Hitelintézet részvénytársasággal szemben Debrecen város készfizetési jótállást vállal oly módon, hogy ha az itt körülírt váltók bármelyikét a váltóadós a lejáratkor ki nem egyenlíti, úgy ezen váltó összege és járuléka 27 százalékat Debrecen sz. kir. város a Magyar Hadi Hitelintézetnek, ennek felszólítására és az általa megjelölendő helyen a naptári év végén befizetni tartozik. Az esetleges veszteség fedezetül a városi szegény-alapot jelöli ki.

Ezen határozat 8 napon belül 15 napi közszemle után jóváhagyás végett a Belügyminiszter urhoz lesz felterjesztendő és jóváhagyás után a Magyar Hadi Hitelintézet r.-t.-gal közlendő.

11. **Ugyanaz** a vízvezetéki tűzcsapok számának szaporítása és az ezzel felmerülő költségek engedélyezése ügyében.

Előadó: Dr. Tóth Emil.

107/5414—1915. bkgy. sz.

Határozat.

A közgyűlés a városi Tanácsnak a jog- és pénzügyi bizottságával egyező javaslatát elfogadván, a vízvezetéki csapok szaporítását a bemutatott terv és költségvetés szerint elrendeli. A költségekre előirányzott 24,000 koronát a csatorna-bekötési alap terhére engedélyezi.

12. **Tanácsi előterjesztés** a vízvezetéki üzemszabvány hiányát helyreállítási munkáinak

a Fried és Adorján czég terhére elrendelése ügyében.

Előadó: Dr. Tóth Emil.

108/5412—1915. bkgy. sz.

Határozat.

A közgyűlés a városi Tanács javaslatát indokálva egyet magáévá tévén, a 4331—1915. sz. tanácsi határozat jóváhagyása mellett a vízvezeték kutakat összekötő üzemszabotna felülvizsgálata során észlelt hiányok helyreállítás munkálatait elrendeli a Fried és Adorján-cég terhére és veszélyére, egyben engedélyezi, hogy a munkálatok költsége egyelőre Fried és Adorján-cég biztosítékából fedeztessenek, illetve a házipénztárból a szükséghez képest előlegeztessenek.

13. **Ugyanaz** városunk utcáin és közterein nyilvános illemhelyek felállítása ügyében.

Előadó Dr. Tóth Emil.

109/4303—1915. bkgy. sz.

Határozat.

A közgyűlés a városi Tanácsnak a jog- és pénzügyi bizottság véleményével egyező javaslatának elfogadásával elhatározza, hogy városunkban 18 helyen, u. m. a Petőfi-téren, a Royal-nál a Hunyadi-utca törésénél, a Piac-utcának a posta-épület és Kossuth-utca torkolata közötti részen, a nagytemplom mögött, a Péterfia-utcán a bonvéd laktanya előtti téren, a Hatvan-utca végén a vásártér közelében, a külső vásártéren a Miklós-utca végén, a vásártéren a Széchenyi-utca végén, az Áttila- és Bocskai-téren, Degenfeld-téren, Szent-Anna-utca 20—22. sz. házaknál, Rákóczi-utcán a Csapó-utca torkolatánál, a nagyerdei parkban a kerekház mellett, a nagyerdei parkban a nyugati oldalon, az egyetem felől, a nagyerdőn a viztorony körül és a Kossuth-utca végén nyilvános illemhelyet állít fel.

A város vagy saját költségén, vagy vállalati uton állítja fel és kezeli az illemhelyeket.

14. **Ugyanaz** a Sziv-utcai óvoda városi kezelésbe vételére kötendő szerződés tárgyában.

Előadó: Dr. Csűrös Ferenc.

110/3549—1915. bkgy. sz.

Határozat.

A közgyűlés a tanácsnak a jog- és pénzügyi bizottságával egyező javaslatát elfogadja, ennek

értelmében úgy a tanítási nyelvre, mely Debrecenben, magától érthetőleg csak magyar lehet, valamint az óvónő vallására nézve a református egyház javára leendő biztosítására vonatkozó kiánalmat mellőzve, a szerződési tervezetet változtatás nélkül elfogadja.

Amennyiben pedig a közgyűlés ezen álláspontját a református egyház érdekeit ki nem elégítőnek tekintheti, megkeresi a református egyház presbiteriumát aziránti nyilatkozattétel végett, hogy elfogadja-e változatlanul a Sziv-utcai óvó községi kezelésbe vételére vele kötött szerződést, megelégedvén azzal az intézkedéssel, mely a szerződés-tervezet 2. §. 4-ik bekezdésében a református egyháznak az óvó községi jellegének megóvásával adható legmesszebb menő előnyöket biztosítja.

15. **Ugyanaz** az ebfartási szabályrendelet-tervezet tárgyában.

Előadó: Dr. Vásáry István.

111/4393—1915. bkgy. sz.

Határozat.

A közgyűlés a szabályrendeletet egyes §-ok kisebb változtatásával elfogadja.

16. **Ugyanaz** az 1914. évi XLVI. t.-cz. 9. §. 4. pontja alapján működő adófelszámolási bizottságban megüresedett rendes tagsági hely betöltése tárgyában.

Előadó: Dr. Vásáry István.

112/4804—1915. bkgy. sz.

Határozat.

A közgyűlés dr. Nagy Lajos lemondásával megüresedett helyre Kernhoffer József bankigazgató, adófelszámolási bizottsági póttagot, póttagul pedig Rickl Antal földbirtokost választja meg.

17. **Ugyanaz** a Haltenyészítő részvénytársaságnak a Hortobágyon épülő halastavak bérletére tett ajánlata tárgyában.

Előadó: Gruner Lipót.

113/5053—1915. bkgy. sz.

Határozat.

A közgyűlés a lapunk mult számában ismertett szerződés-tervezetet elfogadta.

114—1915. bkgy. sz.

Elnöklő főispán felhívja a mai közgyűlésen iktatóvá megválasztott Iklódy Jánost, hogy a hivatali eskü letétele végett a közgyűlés előtt jelenjék meg.

Iklódy János ezen felhívás folytán az előírt esküt letette, amit a közgyűlés tudomásul vett.

115—1915. bkgy. sz.

Az idő előrehaladottsága miatt elnöklő főispán a közgyűlést este $\frac{3}{4}$ órakor felfüggeszti és annak folytatását a f. hó 27-én d. u. 3 órára kitűzi.

Második nap.

Domahidy Elemér főispán elfoglalván az elnöki széket, a közgyűlést megnyitja.

18. **Ugyanaz** a Tiszai átvágásmenti terület átadása tárgyában.

Előadó: Gruner Lipót.

117/5406—1915. bkgy.

Határozat.

A közgyűlés a városi Tanácsnak, a jog- és pénzügyi bizottság javaslatának elfogadásával, a város és az államkincstár között a városnak tiszamenti jobbparti birtokából, a folyó által a kincstárnak balparti birtokához parti növedékként áthordott terület részére kártalanítás tárgyában létrejött egyezségi tervezetet elfogadja és a városnak átengedett terület birtokba adása és birtokba vétele céljából a kincstár képviseletében eljáró sátoraljai helyi folyammérnöki hivatal határidő kitűzésére felkéri.

19. **Ugyanaz** a közbiztonsági szolgálatszemélyzet javadalmazásának javítása tárgyában.

Előadó: Dr. Tóth Emil.

118—1915. bkgy.

A városi Tanács bejelenti, hogy a vágóhídi személyzet fizetés javítása iránti kérelemre vonatkozólag javaslatát a tárgysorozat 37. pontja alatt felvett hasonló tárgyú kérelmére vonatkozó előterjesztésével kapcsolatosan fogja megtenni.

Határozat.

A közgyűlés a bejelentést tudomásul veszi.

20. **Ugyanaz** a helybeli szintársulatnak a városi alkalmazottak fizetéséhez hozzájárulás terhe alóli felmentése tárgyában.

Előadó: Dr. Csürös Ferenc.

119/3018—1915. bkgy.

Határozat.

A közgyűlés a Tanácsnak a jog- és pénzügyi bizottságával egyező javaslatát elfogadja és eszerint a konzorciális alapon működő szintársulatnak a városi alkalmazottak fizetéséhez hozzájárulás összegét 4590 koronát elengedi, illetőleg, tekintettel a rendkívüli nehéz viszonyokra, annak törlesztését elrendeli.

21. **Ugyanaz** a nyugdíjszabályzat némely §§-ainak módosítása iránt.

Előadó: Csóka Sámuel.

120/5591—1915. bkgy.

Határozat.

A közgyűlés a módosításokat elfogadja.

22. **Ugyanaz** a Medgyesy Lajos nyug. városi közygym nyugdíjilletménye megállapítása tárgyában kelt közgyűlési határozat ügyében.

Előadó: Dr. Vargha Elemér.

Határozat.

A közgyűlés a városi Tanács előterjesztéséből megállapítja, hogy Medgyesy Lajos közygym szolgálati éve alapján fizetésének teljes összegével lett az 1914. év december 1-től nyugdíjazva.

Megállapítja azt is, hogy a hivatkozott közgyűlési határozat a számvétség által tévesen elkészített k mutatas alapján 4720 korona nyugdíjilletményt állapított meg 4800 korona helyett.

Ez okból a közgyűlés előbbi határozatát hatályon kívül helyezi és Medgyesy Lajos közygym részére 4800 korona nyugdíjat állapít meg. Kimondja, hogy egyebekben az említett közgyűlési határozat változatlanul érvényben marad. A további intézkedéssel megbíza a városi Tanácsot.

23. **A városi Tanács bemutatja** a tisztí főügyésznek a város 1914. évi második felében folyamatban volt peres és perenkívüli ügyeinek állásáról szóló jelentését.

Előadó: Dr. Vargha Elemér.

Határozat.

A közgyűlés a városi Tanács által bemutatott, a tisztí főügyésznek a város 1914. évi má-

sodik felében folyamatban volt peres ügyeinek állásáról szóló jelentését tudomásul veszi.

24. **Ugyanaz** bemutatja a főszámvevőnek a város 1914. évi bér- és haszonbérhátralékosairól szóló jelentését.

Előadó: Dr. Varga Elemér.

Határozat.

A közgyűlés, a jog- és pénzügyi bizottság, valamint a városi Tanács egybehangzó javaslatának elfogadásával az 1914. évi bérhátralékosokról szóló kimutatást tudomásul veszi és felhívja a városi Tanácsot, hogy a hátralékok behajtása végett a szükséges intézkedéseket tegye meg.

25. **Ugyanaz** bemutatja a közigazgatási bizottság 1914. év második feléről szóló jelentését.

Előadó: Dr. Tóth Emil.

124/4841—1915. bkgy.

Határozat.

A közgyűlés a jelentést tudomásul veszi.

26. **Ugyanaz** bemutatja néhai Lichtschein Sámuel és neje által hagyott zeneiskolai alapítvány alapító-oklevelet.

Előadó: Dr. Csűrös Ferenc.

125/548—1915. bkgy. sz.

Határozat.

A közgyűlés a néhai Lichtschein Sámuel és neje Kohn Karolina által tett 1400 koronás alapítvány alapító-levelét tervezetét elfogadja, azt négy példányban kiállíttatni, jóváhagyási záradékkal elláttatni és aláírni rendeli.

27. **A városi tanács** bemutatja a Muzemok és Könyvtárak Országos Főfelügyelőségének elismerő véleményét a hortobágyi asatások eredményét illetőleg.

Előadó: Dr. Csűrös Ferenc.

126/4690—1915. bkgy. sz.

Határozat.

A közgyűlés a maga részéről is örömmel és elismeréssel veszi tudomásul a Muzemok és Könyvtárak Országos Főfelügyelősége részéről kifejezésre juttatott méltánylását, Zoltai Lajos muzeumőrnek a hortobágyi halmos sirok feltárása és azoknak szakszerű leírása körül kifejtett

munkásságát. Amidőn ezt közgyűlésünk tudomásul veszi, utasítja a Tanácsot, hogy az elismerést jegyzőkönyvileg juttassa Zoltai Lajos muzeumőr tudomására.

28. **Ugyanaz** bemutatja a Városi Muzemum 1914. évi működéséről szóló jelentését.

Előadó: Dr. Csűrös Ferenc.

127/3147—1915. bkgy. sz.

Határozat.

A közgyűlés a jelentést tudomásul veszi.

29. **Jelentés** egy fegyelmi ügy befejezéséről. Előadó: Csóka Sámuel.

128/5373—1915. bkgy. sz.

Határozat.

A közgyűlés a bejelentést tudomásul veszi.

30. **Tanacsi előterjesztés** Martinovics és társai emlékének megörökítéséhez hozzájárulás tárgyában.

Előadó: Dr. Csűrös Ferenc.

129/3017—1915. bkgy. sz.

Határozat.

A közgyűlés ezen célra 500 koronát szavaz meg és utasítja a városi Tanácsot, hogy ezen összegnek az 1916. évi költségvetés keretébe beillesztéséről gondoskodjék.

31. **Bleyer Miklós** szikigyakori haszonbérleti kérelme haszonbérhátraléka befizetésére halasztás engedélyezése iránt.

Előadó: Gruner Lipót.

130/3019—1915. bkgy. sz.

Határozat.

A közgyűlés engedélyt ad Bleyer Miklós szikigyakori városi haszonbérletnek, hogy 1914. évi április 1-től 1915. március 31-ig terjedő időről a számvelvőség kimutatása szerint fennálló, 4195 korona 95 fillért kitevő bérhátralékát két részletben fizethesse meg és pedig 1915. évi augusztus hó 1-én és 1916. évi január hó 1-én, az Osztrák-Magyar Banknak az esedékesség napján érvényben levő váltó-leszámítási kamát-tétele felett 3%-kal magasabb kamat megtérítése mellett.

32. **Horváth János** nagyalomzugi haszonbérlet hasonló tárgyú kérelme.
Előadó: Gruner Lipót.

131/3020—1915. bkgy. sz.

Határozat.

A közgyűlés engedélyt ad Horváth János nagyalomzugi haszonbérletnek, hogy 1915. évi január 1-től 1915. évi július hó 1-ig esedékes 19,582 korona 50 fillér haszonbérhátralékát 1915. évi augusztus 1-én fizethesse meg, az Osztrák-Magyar Banknak az esedékesség napján érvényben levő váltó-leszámitolási kamattétele felett 3%-kal magasabb kamat megtérítése mellett.

33. **Kertész Imre** vajdalaposi haszonbérlet hasonló tárgyú kérelme.

Előadó: Gruner Lipót.

132/1263—1915. bkgy. sz.

Határozat.

A közgyűlés engedélyt ad Kertész Imre városi bérletnek, hogy 1915. év január hó 1-től 1915. július 31-ig esedékes haszonbérhátralékát 1915. augusztus 1-én fizethesse meg az Osztrák-Magyar Banknak az esedékesség napján érvényben lévő váltó-leszámitolási kamattétele felett 3%-kal magasabb kamat megtérítése mellett.

34. **Rosenthal H. Utóda** rendőr- és hajdulegénységi ruhaszállító 20%-os árfelemelés iránti kérelme.

Előadó: Szabó Kálmán.

133/4304—1915. bkgy. sz.

Határozat.

A közgyűlés a kérelmet teljesíti, ha vállalkozó ezen áremelés mellett egy évi időtartamra meghosszabbítja a szerződést, azon kikötés mellett, hogy ezen egy év alatt áremelést nem igényelhet.

35. **Kereskenyi István** rendőr- és hajdulegénységi csizma- és cipőszállítónak hasonló tárgyú kérelme.

Előadó: Szabó Kálmán.

134/4305—1915. kgy. sz.

Határozat.

A közgyűlés a kérelmet a fenti feltételek mellett teljesíti.

36. **A rendőrlégénység és a rendőrkezesítők kérvénye** drágasági pótlék iránt.

Előadó: Dr. Vargha Elemér.

135/5593—1915. bkgy. sz.

Határozat.

Miután kérvényezők kérelmüket visszavonták, a közgyűlés ezen bejelentést tudomásul veszi.

37. **A város szolgálatában állóapidijas irnokok, hajduk, kíségitő hajduk és vámhivatali alkalmazottak** hasonló tárgyú kérelme.

Előadó: Dr. Vargha Elemér.

Határozat.

Bár tudatában van a város közönsége, hogy a mostani közismert, különösen a legszükségesebb elemi-cikkék abnormálisan magas árában nyilvánuló drágaság legfőképpen a kis javadalmazású alkalmazottakat sújtja, mégis tekintettel arra, hogy a jelenlegi nehéz megélhetési viszonyok mindenkinek kötelességévé teszik a legnagyobb, szinte lemondásig menő takarékossgot, de meg a m. kir. belügyminiszter urnak körrendelete értelmében új pótlékok a háború tartama alatt meg nem állapíthatók, a közgyűlés — a jog- és pénzügyi bizottságnak a városi Tanácséval egyező javaslata elfogadásával, — a kérelmet nem teljesítheti.

Miről a városi Tanácsot az iratokkal értesíti.

38. **A Hadifogyókat gyámoló egyesület** segélyezés iránti kérelme.

Előadó: Dr. Csürös Ferenc.

137/3547—1915. bkgy. sz.

Határozat.

A közgyűlés e célra 100 koronát szavaz meg.

39. **Családi pótlék iránti kérelmek.**

Előadó: Dr. Vargha Elemér.

138/5048/1915. bkgy. sz.

Pető Lajos kérelme.

Határozat.

A közgyűlés a kérelmet nem teljesíti.

139/3026—1915. bkgy. sz.

Bikfalvy Miklós kérelme.

A közgyűlés a kérelmet elutasítja.

140/5050—1915. bkgy. sz.
Juhász István kérelme.

A közgyűlés a kérelmet teljesíti és nevezettnek 200 koronát szavaz meg családi pótlék címen.

40. Bakosi Ferenc külsőségi állatorvos kérelme ideiglenes minőségben elföltött idejének a nyugdíjra jogosító szolgálat idejéhez hozzászámítása iránt.

Előadó: Dr. Vargha Elemér.

141/5347—1915. bkgy. sz.

Határozat.

A közgyűlés a kérelmet teljesíti.

41. Batogh Miklós városi hajdu hasonló tárgyú kérelme.

Előadó: Dr. Vargha Elemér.

142/3027—1915. bkgy. sz.

Határozat.

A közgyűlés a kérelmet teljesíti.

42. Szűcs Lajos nyug. rendőrbiztos kérvénye nyugdíjilletményének felemelése iránt.

Előadó: Dr. Vargha Elemér.

143/5058—1915. bkgy.

Határozat.

A közgyűlés a kérelmet teljesíthetőnek nem találta.

43. A Hungária Hadi Biztosító pénztár felelőszése a hadbavonult s a nyugdíjintézmény kötelekébe nem tartozó városi alkalmazottak hadi biztosítása tárgyában kelt tanácsi határozat ellen.

Előadó: Dr. Vasáry István.

144/5413—1915. bkgy.

Határozat.

A közgyűlés a felelőszést elutasítja.

44. Ifj. Török Gabor városi mérnök felelőszése az erdei iparvasút építésénél felszámított napidíj ki nem utalása tárgyában kelt tanácsi határozat ellen.

Előadó: Gruner Lipót.

145/3551—1915. bkgy.

Határozat.

A közgyűlés a felelőszést elutasítja.

45. Dr. Kiss Sándor tb. aljegyző, I. oszt. közig. fogalmazó felelőszése családi pótlék kiutalás iránti kérelme tárgyában kelt 24,778—1914. sz. tanácsi határozat ellen.

Előadó: Dr. Vargha Elemér.

146/3025—1915. bkgy.

Határozat.

A közgyűlés a felelőszésnek helyt ad és utasítja a városi Tanácsot, hogy előbbi határozatának megváltoztatásával a közgyűlés észrevételeinek szellemében hozzon újabb határozatot.

46. Szabó Imre városi hajdu felelőszése fizetési előleg engedélyezés iránti kérelmét elutasító 19,259—1914. sz. tanácsi határozat ellen.

Előadó: Dr. Vargha Elemér.

147/4308—1915. bkgy.

Határozat.

A felelőszést a közgyűlés elutasítja és a tanács határozatát indokainál fogva helybenhagyja.

47. Kegydij iránti kérelmek.

Előadó: Dr. Vargha Elemér.

148/3023—1915. bkgy.

özv. Geröcz Józsefné kegydija.

A közgyűlés özv. Geröcz Józsefné részére 1914. szeptember 1-től kezdve hava 40 koronát állapít meg.

149/5059—1915. bkgy.

özv. Cserép Jánosné kegydija.

A közgyűlés a kérelmet nem teljesíti.

150/5060—1915. bkgy.

Káposztás Illés utcaseprő kérelme.

A közgyűlés a kérelmet nem teljesíti.

151/3554—1915. bkgy.

özv. Balogh Péterné kegydija.

A közgyűlés 1914 április hó 1-től nevezettnek havi 10 korona kegydíjat állapít meg.

152/3554—1915. bkgy.

Simon Sándor kegydija.

A közgyűlés 1915 ápril 1-től havi 20 korona kegydíjat állapít meg.

48. Nyugdíjazási ügyek.

Előadó: Dr. Vass Károly.
5344—1915 ggy. sz.

Előterjesztett Tikos Imre városi mérnök nyugdíjazás iránti kérelme.

Határozat.

A közgyűlés a városi Tanács és a nyugdíj-ellenőrző bizottság javaslata alapján Tikos Imre városi mérnököt 42 évi szolgálatideje és az utolsó évben élvezett 5400 korona fizetése után a nyugdíjszabályrendelet 34. §. szerint 880 kor. lakkbér, együtt 6280 korona nyugdíjilletménnyel a város szolgálatában kifejtett érdemei és tevékeny munkásságának elismerése mellett 1915 április 1-től nyugdíjazza. Kimondja azonban, hogy ezen nyugdíjilletményből a lakkbérnyugdíj-járuclék levonandó lesz.

160/5346—1915. bkggy. sz.

Werner Gábor napidíjas írnok özvegyének özvegyi nyugdíj megállapítása.

Határozat.

A közgyűlés a városi Tanács és a nyugdíj-ellenőrző bizottság egybehangzó javaslata alapján Werner Gábor állandósított napidíjas írnoknak 13 évi szolgálata után, özvegyének 1914 dec. 1-től kezdődőleg évi 500 korona özvegyi nyugdíjat szavaz meg feltételezetten attól, hogy a napidíjas írnokok nyugdíjjogosultságát a kormány jóváhagyja.

154/5341—1915. bkggy. sz.

Debreczeni Aladár írnok nyugdíjazása.

Határozat.

A közgyűlés nevezettet 1915 április 1-től kezdődőleg 26 évi szolgálata után évi 980 K nyugdíjjal nyugdíjazza.

155/5343—1915. bkggy. sz.

Debreczeni Sándor vár. hajdu nyugdíjaztatása.

Határozat.

A közgyűlés nevezettet 34 évi szolgálata után 992 korona évi nyugdíjösszeggel nyugdíjazza.

156/5343—1915. bkggy. sz.

Gömöri János hajdu nyugdíjaztatása.

Határozat.

A közgyűlés nevezettet 718 kor. évi nyugdíjösszeggel nyugdíjazza.

157/5358—1915. bkggy. sz.

Bányai Antal sorompós nyugdíjaztatása.

Határozat.

A közgyűlés a nyugdíjaztatást nem tartja indokoltnak.

157/5348—1915. bkggy. sz.

Herczeg József kulcsár nyugdíjaztatása.

Határozat.

A közgyűlés a nyugdíjazást nem tartja indokoltnak.

159/5359—1915. bkggy. sz.

Szabó István nyomdai papiraktárnok nyugdíjaztatása.

Határozat.

A közgyűlés a nyugdíjaztatást nem tartja indokoltnak.

161/5345—1915. bkggy. sz.

Nagy István utkaparó szolgálatba visszavételi ügye.

Határozat.

A közgyűlés a kérelmet teljesíti.

49. Szabadságolási iránti kérelmek.

Előadó: Csóka Sámuel.

162/3328—1915. bkggy. sz.

Pávay Gyula polgári biztos szabadsága.

Határozat.

A közgyűlés nevezettnek betegsége gyógyítására 6 heti szabadságidőt engedélyez.

163/3377—1915. bkggy. sz.

Márta János rendőr szabadsága.

Határozat.

A közgyűlés nevezettnek négy heti szabadságot engedélyez.

164—1915. bkggy. sz.

A tárgysorozat letárgyalása után elnöklő főispán a mai közgyűlésen 42 évi szolgálat után nyugdíjazott Tikos Imre mérnököt tb. városi főmérnöké nevezte ki.

A közgyűlés a kinevezést tudomásul veszi és felhívja nevezettet, hogy az eskü letétele végett a városi Tanácsnál jelentkezék.

165—1915. bkgy. sz.

A közgyűlés berekesztése.

Ezután elnök megköszönvén a bizottsági tagok érdeklődését, annak kijelentése mellett, hogy a f. hó 26-ikán és folytatólag 27-én tartott rendes közgyűlésben felvett jegyzőkönyvek meghitelesítésére a f. hó 29-ik napjának déli 12 óráját a városháza kis tanácsstermébe kifizíti, a közgyűlést délután 4/1 órákor berekeszti.

166—1915. bkgy. sz.

Hitelesítés.

Elnök a hitelesítő közgyűlés megnyitása után elrendeli a f. évi március hó 26-ikán és folytatólagosan tartott rendes közgyűlésben felvett jegyzőkönyvek sorrendjében leendő felolvasását.

A felolvasott jegyzőkönyvek meghitelesítették és kihirdettetni rendeltettek.

Utasították a kiadó, hogy a tárgysorozatot 15 napi közzemlére a város hirdetési táblájára függessze ki s annak eltelte után azt jelentése kíséretében terjessze be a városi Tanácshoz.

Polgármesteri jelentés 1913. évről.*(Folytatás.)**Törvényszéki fogház.*

Beteg foglyok száma fentartott magánzárkák; fentartója m. kir. igazságügyminiszterium; a betegekét a törvényszéki orvos gyógyítja, de sem felszerelt ágyak, sem betegápolók nincsenek. Súlyosabb esetekben a betegekét a közkórházba szállítják.

Betegforgalom.

	férfi	nő	összes
1912. évről maradt	2	—	2
1913. évben jött	192	36	228
" " ápolva összesen	194	36	230
" " gyógyult	171	33	204
" " javult	19	3	22
" " gyógyulatlan	1	—	1
" " meghalt	1	—	1
Ápolási napok száma 2979.			

Népesedés—Születések.

	Élve született		Törvényes		Törvénytelen			
	fiú	nő összes	fiú	nő összes	fiú	nő összes		
Reform. 1112	1103	2225	993	967	1960	129 136	265	
Rkat. 303	256	559	254	225	479	49	31	80
Gkat. 71	67	138	46	42	88	25	25	50
Ág. ev. 25	8	33	18	6	24	7	2	9
Izrael 132	125	257	123	123	246	9	2	11
Unit. 1	—	1	1	—	1	—	—	—
Bapt. 2	1	3	2	1	3	—	—	—
Külföldi 2	3	5	2	3	5	—	—	—
Összes 1658	1563	3221	1439	1367	2806	219	196	415

Halalozás.

Meghalt: református—fiú 818, nő 747, összesen 1565; róm. kath. fiú 211, nő 175, összesen 386; gör. kath. fiú 55, nő 41, összesen 96; gör. keleti fiú 3, nő —, összesen 3; Ág. ev. fiú 15, nő 9, összesen 24; izraelita fiú 54, nő 62, összesen 116; baptista fiú 1, nő 1, összesen 2; felekezetenküli fiú 2, nő —, összesen 2. Meghalt összesen fiú 1159, nő 1035, együtt 2194. Összes születés fiú 1658, nő 1563, együtt 3221, születési arányszám 35·55%. Összes halalozás fiú 1159, nő 1035, együtt 2194, halalozás arányszám 22·85%. Szaporodás fiú 499, nő 528, együtt 1027, szaporodási arányszám 10·70%. Törvénytelen volt 415 elsőszülött. Halva született 124, vetélt 224, összesen 348. Házasságra lépett 737 pár és pedig ref. 397, rkat. 60, gkat. 2, ág. ev. 1, izraelita 60, vegyes 217.

A városi közkórház vezetésében a jelen évben változás történt, amennyiben Kenézy Gyula dr., m. kir. udvari tanácsos, egyetemi magántanár két évi igazgatói tiszteletől megvált sok oldalú elfoglaltsága miatt. Kenézy Gyula dr. két éven át vezette nagy tudásával, lankadatlan szorgalmával a városi kórházat minden fizetés nélkül, miért is csak kötelességet teljesít és az igazi érdem előtt hajlom meg, midőn fáradhatatlan buzgalmaért ezen a helyen is köszönetet mondok nagybecsű munkájáért.

Helyébe Fői-pán ur dr. Fráter Imre nyugállományú honvéd törzsorvosot nevezte ki a városi kórház igazgatójává, aki állásának elfoglalása óta fáradhatatlanul dolgozik kórházunk ügyeiben.

Amint az 1913. évi zárószámadásból kiténik, kórházunk nagy mértékben küzd a deficittel. Ezen kedvezőtlen pénzügyi állapotot elsősorban az alacsony ápolási árak okozták, másrészt az általános drágaság, végül az orvosi kezelések modern alapokra fektetése. Ezen veszedelmes állapotot csakis az ápolási díjak felemelése segíthet. A deficitet elősegítette még az is, hogy kórházunkban több átalakítást eszközöltünk, nevezeten a ragályos betegek 2 osztályából négyet csináltunk és az elme osztály ujonnan épült részeit berendeztük, a műtétek részére külön műtőtermet létesítettünk, végül az épületeket kijavítottuk és a parkot rendbehozattuk. Ezek mind sok költségbe kerültek.

Kórházi bizottsági ülést 8 esetben tartottunk. A kórházi bizottság tagjai közül többen meglátogatták az év folyamán a kórházat és a tapasztalattal rendelél és tisztasággal meg voltak elégedve. Az ápolási költségek nehezen folynak be és e tekintetben különösen a munkásbiztosító pénztár

van magas összegű hátralékban. A pénztárt több ízben megvizsgálták és rendben találták. Az élelmezés kifogástalan volt. Halalozás az orvosi és tisztviselői karban nem fordult elő.

(Folyt. köv.)

József főherceg a debreceni katonákról.

A főherceg válasza Debrecen város üdvözlétére.

Mint annak idején jelentették, Debrecen város lelkes hangu feliratban üdvözölte József főherceget abból az alkalomból, hogy a király a temesvári VII-dik hadtest parancsnokává nevezte ki. József főherceg, aki hadtestparancsnoki minőségben a debreceni csapatok vezére lett, sajátkezűleg írott gyönyörű levélben mondott köszönetet Márk Endre udvari tanácsos, polgármesternek, a városi tanács üdvözlétéért s egyben hadvezéri elismerésének és dicséretének borostyánkoszorújával tünteti ki a hős debreceni csapatokat, amint ez az alábbiakban egész terjedelmében közölt levelelől kitűnik:

Méltóságos Uram!

Debrecen szab. kir. város közönségének és tanácsának nevében hozzám intézett meleg és szeretetteljes üdvözlétért és jókívánatokért őszinte köszönetet mondok.

A magyarság szívéből hozzám intézett magasatos szavak mélyen megindítottak és azon tudat, hogy azok, kiknek fiait és testvéreit e nehéz történelmi időkben felséges urunk és hazánk az én vezetésemre bízott, megbíznak bennem: új tetterőt ad nekem és nehéz felelősségem viselését megkönnyíti.

A debreceni ezredek, melyeknek minden egyes katonája a hősiességnek, önmegtartózkodásbeli hazafiasságának ragyogó példái — lellem büszksége, kiknek mindegyikét, mint saját gyermekemet szerettem — az utóbbi óriás küzdelmekben az orosz betörésnek a Kárpátokba a legsúlyosabb nyomást kellett elhárítaniok és közel két hónapi tusában a rettenetes orosz tulerőt megállították és állva tartották, annyira megtörték, hogy ma védelemre szorítkozik és folytonos, olyan véresen visszavert támadásait — úgy látszik — abbahagyta.

Mély meghatottsággal fájlalom azon bajtársakat, kiket a mindenható örökre elszóltott a küzdők sorából.

Nincs magaszosabb, nincs lélekenelőbb, mint a debreceni fiúk vitézségét látni, amire nap-nap után van alkalom. A magyar ezredek sorá-

ban is a legkiválóbbak közé tartoznak. Debrecen büszke lehet fiaira, kik a hősök között is az elsők sorában vannak!

A Mindenható ily néptől nem vonhatja meg áldását és győzelemre fogja vezetni e nagy napok végén.

Ami engem illet, hős csapataim körében érzem jól magam, oda vonz a lellem és ott a helyem!

Köszönetemet ismételve, üdvözlöm a debrecenieket és vagyok Méltóságodnak igaz tisztelője. Harctér, 1915. III./14.

József főherceg.

A debreceni diákok.

Régmult legendás idők fuvalma szállong az ébredező tavasz levegőjében. A negyvennyolcas nagy fellángolás tüze lobog a lelkekben most, mikor a 'Kárpátok gerincén csodás hősiességgel állják katonáink az orosz tömegek vad ostromát.

Az öreg kollégium sok vihart látott falai egyre fogadják magukba a sebesültek újabb és újabb csoportjait s az „alma mater“ gyöngéd anyja módjára fogadja magához a gyógyító irra áhítókat, hogy sebeik gyógyulásával újból a harctérre engedje kirajzani épre vált testtel a honvédő hősokeket.

Negyvennyolcas idők tüzes lehellete szállta meg az ifjuságot is. *Bagolydiákok* meg *örög tógátások* serege cserélte föl akkor a tógát a honvéd-atillával s a Debrecen alatt huszszoros orosz tulerővel vívott csatában az ő kezük irányozta az ágyut, mely Kuprianov tábornokot leseperte lováról elesett orosz vitézek halmái közé. Az öreg kollégium megifjult: egyetem lett belőle. De a régi szellem ott lakozik falai között. Negyvennyolcas honvéddiákok árnyai lebennnek a boltosatos folyosók alatt s régmult idők forró lelkese-dését lehellik mai diákok, egyetemi ifjak hazaszerető szívébe.

Ha az akkori *cétusok* és *kunyhók* vidám népe hőssé tudott nőni a barna honvédatillában, a mai sokszor lebecsmérelt egyetemi ifjuság bizony nem marad hátrább a csukaszürkében. Szerb hegyek tövéből, lengyel síkságról, Kárpátok fagyos ormáról száll, száll hazafelé a híruk mesébe való hőstettekről. Aki figyelver való volt köztük, vagy ott van már egy sorban a többi hősökkel, vagy most készülődik. A legutolsó népfölkelő szemlén alkalmasnak talált ifjak bucsuznak tantermeiktől és pár nap múlva mind beöltöznek.

A híres, sokszor emlegetett *kántus* egyre fogyatkozó létszámmal jelenik meg ünnepélyes alkalmakkor, ide s tova nem lesz, akit Mácsai

karmester pálcaja dirigáljon. A fronton fognak újból találkozni a mindig jökevű kántastagok, ahol orosz puskagolyók fűtve vízi a primet, harminc és feles agyuk bődülése a basszust. De mielőtt szétmennének, még egyszer együttesen hallatnak magukról. Ösztöndijaikról mind lemondtak a kántus tagjai s egy összegben 868 koronát ajándékoztak a Vöröskereszt céljaira. Aki tudja, mennyi sürgős szükséglet kielégítését vonták meg maguktól, mennyi apró örömről mondtak le ezért ezek a derék fiúk, csak az tudja értékelni, mit jelent ez az áldozat.

De a többi felső- és középfokú intézetek ifjúsága is kivieszi részét az áldozattevésből. Egymásután rendezték ünnepségeiket a Vöröskereszt céljaira. Nincs olyan intézet, melynek ifjúságából több-kevesebb katonának is be ne vált volna.

Ime egy kis statisztika.

Részben már szolgálatban van, részben most vonul be hadi szolgálatra :

az egyetemről 140 ifju és pedig

a jogi szakról : 92.

a theologiaról : 42,

a bölcsészeti szakról : 6,

a ref. tanítóképzőből katonai szolgálatot teljesít 42 növendék,

a ref. főgimnáziumból : 27,

a felső kereskedelmi iskolából : 37,

a róm. kath. főgimnáziumból : 8,

az állami főreáliskolából : 7,

az állami fémipari szakiskolából : 28 növendék.

Összesen 289 fiatal diák, akik az iskola padjain siet a harc térre, hogy tettekkel, vére hullásával írja be nevét a hősök aranykönyvébe.

Valóban, Debrecen városa büszke lehet ifjuságára. Régi, híres debreceni diákok méltó utódokául hagyta magát után.

Cs.

Apróságok Debrecen multjából.

— A legrégebbi jegyzőkönyvekből. —

Debrecen sz. kir. város levéltárában 1547-től meg vannak a jegyzőkönyvek. A nagy események leírásán kívül sok apró érdekes feljegyzést találunk ezen jegyzőkönyvekben, melyeknek írója nem fukarkodott a legcsekélyebb esetek feljegyzésében. Bemutatunk ezek közül egynehányat, amint fel vannak jegyezve évszám szerint, itt-ott magyarázatot fűzve azokhoz.

A *vérdíj*. Erszénygyártó Mihálné urát Szabó Imre agyonverte. Törvény elé kerülvén a dolog, az asszony kiegyezett a gyilkossal ekképpen: Szabó Imre fizet az özvegynek 50 forintot, az özvegy pedig fogadja, hogy ura megöléséért soha-

sem tesz szemrehányást Szabó Imrének. A felek az egyezséget a tanács előtt megkötötték és azt írásban foglalták. 1547.

Ebben az időben szokás volt a „vérdíj”-ban kiegyezés. Ez még a mózesi könyvek maradványa, ahol szintén említés van téve ilyen vérdíj fizetéséről. Szabó Imre által „vérdíj” címén fizetett 50 forint oly nagy összeg volt, hogy egy egész vagyon tett ki. A „vérdíj” nagysága okozta tehát azt, hogy ilyen fizetés csak a legritkább esetben fordult elő Debrecenben.

Megkövetés. Szakmári Mengh Balázs széles jökevében gyalázó szavakkal illette a Birót és a borbírókat. Elfogták. Írásbeli fogadalmat tett a javulásra. Ha nem tartja meg a fogadalmat, ütessenek el a feje minden ítelet nélkül. 1547.

A megkövetés századokon keresztül szokásban volt Debrecen büntetőjogában. Második vétkezéskor a hűnös ritkán kerülte ki a halált, ha mégis megkegyelmeztek életének, akkor a hóhér örök időre kiverte a városból.

Csiszár Lőrinc bűne. Csiszár Lőrinc az új bortól megittasodván, tisztességes asszonyi állatokat, sőt a feőbíróné asszonyomat is csufolta, ezt „kerékfejű”-nek gnyulván és viganóját ide-oda rángatván. Kalodába vele és tizenkét órán át nevéssen rajta a sokaság 1549.

A kaloda a piacon állott a templom előtt; aki egyszer ebbe bekerült, a rajta esett zégycyent a nép soha el nem felejtette.

Összevásárlási tilalom. A tanács megparancsolja, hogy senki se merészelje délelőtt 10 óra előtt a piacra hozott árúkat nyereségre összevásárolni. 1551.

Már abban az időben voltak, mint az egykoru jegyzőkönyvek lapjain olvassuk, „kitanult, ravasz kalmárok”, akik a piaci élelmiszereket összevásárolták, hogy azokat a piacra később jövkének uzsorakamattal eladhassák. Az ilyenek bűne kitűdödván, portékájukat elköttyavetyélték és azonkívül rövidebb-hosszabb ideig tömlöche csuktak és a vásárlástól eltiltották.

Az italos asszony. Kalmár Ilona asszony az égett bort úgy itta, mint a vizet és részegen a város hajduival illetlenül társalgott és eis osexna dedic in publico foro. Bezárták azzal az intelemmel, hogy ismétlés esetén fejét leütik. 1562.

A magisztratus különös gondnal örködött a jó erkölcsies felett és ezek megsértőit szigoruan büntette, kiviláglik abból, hogy ugyanezen asszony később ismét „hujogott, vihogott a város fiatal cselédeivel”, miért is fejét vették.

Kit illett a kivégzett ruhája? A tanács ki-mondta, hogy a tűzőn, pallos alatt és akasztófán kivégzett gonosztevők felső ruhái a város cselédeit, az alsók a hóhért illettik. 1563.

Mivel úgy a város cselédei, mint az alkalmazott hóhér szerény ellátásban részesültek, nekik jutottak az elítéltek legtöbbször hitvány ruhái, amelyeket aztán ők a még szegényebbeknek eladtak.

Dékán Erzsébet fogadása. Dékán Erzsébet az urát hűlenül elhagyta. Ez azonban követelte a felesége visszatérését. A tanács karhatalommal vitette vissza az asszonyt az urához, aki megbocsátott neki oly feltétellel, hogy fogadást tesz arra, hogy többé nem szökik meg a háztól. 1573.

A magisztrátus hű öre volt a családi élet bekéjének és tisztaságának és mindent elkövetett, hogy a tévedőket visszavezesse a családjuk körébe.

A mulatozás korlátozása. A magisztrátus elrendelte, hogy lakodalmakból és egyéb vendégeskedésekből este tíz órákor minden lélek hazamenjen. Ezen mulatságokban pedig mindenki szerényen, keresztényhez illően viselkedjen, ne lármázzon és ne üvöltözzön. Aki pedig ezen időn túl dorbézol és illetlenkedik, 15 napig áristomba teendő; vagy ha tehetsége van, 10 forintot fizet.

Debrecen város népe abban az időben csöndes életet élt. Nyáron 8, télen 7 órákor mindenki pihenőre tért. Valószínű, hogy abban az időben is akadtak egyesek, akik az akkori Szebeniné és Kardosné file ivóban mulatoztak és rá se hederítettek a tilalomra. A büntetés azonban észre térítette a mulatozókat, mert éjszakai „kiabálások és üvöltések”-ről éveken át nem találunk feljegyzéseket.

Kajtor András büne. Kajtor András gonosztevő betört a Simándi János portájára és ennek csodaszép tizenhat éves leányát elrabolta és gonoszul amplectalta. Csakhamar elfogták, kezét-lábát kerékbe törték, fejét vették és testét a keréken hagyták az égi madaraknak. 1590.

Ilyen esetet még csak egyet olvashatunk a város jegyzőkönyvében. A tettes ez alkalommal is halálra bűnhődött. Az akkori notárius a város reputációja érdekében fel is jegyzi, hogy Kajtor András nem „városbéli”, hanem valami vagabundus beste-lélek volt.

Tetemrehívás. Sajó Gergely — miután feleségét hűtlenségéért a háztól elküldte — nemokára meghalt mérgezés következtében. A gyanu az asszonyra hárult és elfogták. Odavezették az ura ravatalához, ahol meg kellett esküdnie ártatlanságára. Az asszony hangos esküvéssel megesküdött, elbocsátották tehát, előbb azonban hűtlenségéért a hóhér megverte. 1593.

Tetemrehívás a legrégebb korban szokásban volt és nem egyszer sikerrel járt a bűn felkutatásában. Mert a megölt ember látása úgy hatott

a bűnösre, hogy annak arcáról könnyen le lehetett a bűnt olvasni.

Nyelvváltás. Szombati Kelemenné kicsufolta a tiszteletes prédikátorokat. Fizessen 20 forintot, vagy ha nem tud, vonattassék ki a nyelve. Az asszony fizetett. 1597.

A nyelvváltás szintén a régi idők szokása volt. Nagyon természetes, hogy ha nem tudott a bűnös fizetni, vagy börtönrel, nem egyszer halállal büntették.

Nincsen Krisztus. Tót István és felesége Karácsony szent napján abroncskötő vesszőket hasogattak. Mikor a szomszédok figyelmeztették őket, hogy Krisztus születésének ünnepe legyen, azt mondta az asszony, hogy nincs Krisztus és a magyarok pénzen vették az ünnepet. Nyelvet kivonta a hóhér. 1609.

Az istenkáromlót és tagadót a magisztrátus keményen büntette, nehogy „a gaz és dudva felverje az Isten kertjét.”

Közlí: K. Á.

(Folytatjuk.)

Mirek.

— **A polgármester utja.** Márk Endre m. kir. udvari tanácsos, polgármester az elmúlt héten Budapestre utazott függőben levő fontosabb városi ügyek megszüretése céljából. Utja eredményes volt, amennyiben a függő ügyek gyors és kedvező elintézéséről kormánykörökben megnyugtató ígéretekkel kapott.

— **A református felsőbb leányiskola a Vöröskeresztért.** A népszerű Dóczi-intézet fényesen sikerült s megismételt ünnepélyt rendezett a Vöröskereszt javára. Jövedelmét az igazgatónő az alábbi szép levél kíséretében juttatta el rendeltetési helyére: Méltóságos Polgármester Ur! Van szerencsém a Vöröskereszt-egylet céljaira rendezett szerény iskolai ünnepélyünk tiszta jövedelmét, 656 korona 74 fillért, Méltóságodhoz juttatni, mint tanubizonyítást annak az áldozatkész hazaszeretnek, melyre Debrecen leányait neveljük. Növendékeink — a legkisebbtől a legnagyobbig — példás igyekezettel buzgólkodtak, hogy tehetőségük szerint hozzájáruljanak a sikerhez. A szép eredmény az ő dicsőségük, de az öröm a miénk is, kik betanításukkal a Méltóságod lelkes elnöksége alatt virágzó Vöröskereszt-egylet céljaihoz óhajtottunk hozzájárulni. Isten áldását kérve Méltóságod ezen irányu munkálkodására is, vagyok Debrecenben, 1915 március 31-én Méltóságos polgármester urnak, kiváló tisztelettel: *Koncz Aurélné* igazgató, mint a rendező-bizottság elnöke.

— **Nyugdíjazás.** Debrecen sz. kir. város törvényhatósági bizottsági közgyűlése Tikos Imre városi mérnököt 42 évi szolgálat után teljes javadalmazásával nyugdíjazta saját kérelmére, buzgó szorgalmának elismerése mellett. Tikos Imre egy élet munkásságát áldozta a város javára, páratlan szorgalmával, lelkiismeretes kötelességtudással és nagy szakértelemmel végezve hivatalának teendőit. Most, midőn a megérdemelt nyugdíjba vonult, őszintén kívánjuk, hogy pihenés napjait sokáig élvezhesse.

— **Tikos Imre kineveztetése.** Domahidy Elemér főispán Tikos Imre városi mérnököt nyugdíjaztatása alkalmából tiszteletbeli főmérnökke nevezte ki.

— **A német nyelv a tanyai iskolában.** A kultúra terjed nemcsak a városokban, hanem a vidéken is és napról napra értesítéseket kapunk népünk kultúra szeretetéről. Ki hitte volna csak néhány évvel ezelőtt, hogy a tanyai gyermekek németül fognak tanulni? Az ondódi I. sz. iskola növendékei közül többen mint magán tanulók felkérték *Szakács Irén* ottani okleveles h. tanítónőt, hogy tanítsa őket a német nyelvre. A napokban iskolafelügyelő céljából künn jártunk az ondódi iskolánál és igaz lelki örömmel láttuk a tanuló gyermekek előmenetelét a német nyelvben. Kisgazdák és bérlők gyermekei teljesen helyes kijeliséssel tanulják a német nyelvet a helyes tanítás nyomán. Nem csak a tanulni vágyó gyermekeket illesse ezért dícséret, hanem az okos szülőket és a tanítónőt is, aki minden tekintetben mintaszerűen vezeti iskoláját.

— **Telefon-összeköttetés a városházán.** A városi Tanács tudvalevőleg elrendelte a városháza hivatalaiba a telefon bevezetést úgy, hogy a hivatalok a városházi elnöki központtal össze lesznek kötve. A munkálatok serényen folynak és a szerződés értelmében április végére az összeköttetések elkészülnek.

— **Értesítés.** „Debrecen sz. kir. város büntető jogának fejlődése“, „Ős Debrecen“ és „Szomorú órák emlékei“ című könyveimből még rendelkezem néhány példánnyal. Valamennyi könyv ára darabonként 2 korona, melyből 50% -ot a Hadsegélyző hivatal rendelkezésére bocsátok. Koncz Ákos főlevéltáros, tb. tanácsnok.

— **A debreceni tanyai áll. elemi népiskolák tanítói a hadban.** A debreceni tanyai állami elemi népiskola tanítói közül a háború folyamán hadi szolgálatra bevonultak: K. Nagy Sándor csesi, Varga József nagyceserei, ifj. Vén Árpád clepi, Szoboszlay Sándor kösülszegi, Pálfi Lajos paci, Lente Miklós ondódi, Varga Géza hegyesi tanítók. A behívottak közül Szoboszlay Sándor kösülszegi tanító megsebesült, Varga Géza hegyesi

tanítót pedig a hadvezetőség eldöcsátotta. Ugyancsak katonai szolgálatot teljesítenek Péterffy József és Juhász József gazdasági ismétlő iskolai igazgatók. A hadbavonult tanerők helyettesítéséről a kir. tanfelügyelőség gondoskodik.

— **Értesítés.** A Hortobágyra a juh kihajtás 1915. évi április hó 10-ére engedtetett meg. Debrecen, 1915 március 25. A városi Tanács.

— **Polgári fellelőtség haza hordása.** A városi Tanács a polgári fellelőtség hazaszállításiának véghatárnapját 1915. évi április hó 15-ig meghosszabbította. Debrecen, 1915 március hó 27-én. A városi Tanács.

— **Népkonyha helyett ingyenkenyér.** A népkonyha mult hó 23-án, kedden delben megszüntette eddigi működését. A város 1915. évi költségvetésében 5000 korona volt felvéve a népkonyha céljaira, utóbb még 4000 koronát utalt ki a tanács a nemes emberbaráti intézmény fenntartására. Naponként azonban 1200—1300 gyermek és felnőtt kereste fel a népkonyha Péterfia-utcai helyiségét s így a pénz is elfogyott és az ételkiadást meg kellett szüntetni, legalább is a mostani formájában. — Szerencsére a nehéz téli időszakon túl vagyunk már s a tavaszi munkák megkezdésével sok szegény ember jut keresethez, de még így is nagyon sok elhagyott szegénynek, kivált gyermeknek hiányozni fog nagyon az, amit eddig a népkonyha nyújtott. Hogy az ilyenek nyomorúságán enyhítsen, a Debreceni Haladás szabadkőműves-páholy 1500 koronát ajánlott fel a népkonyha helyét pótló ingyen-kenyér intézmény létesítésére. Mihelyt tehát a népkonyha megszüntette üzemét, helyébe lépett az ingyen-kenyér intézmény s így mégsem marad senki sem kenyér nélkül Debrecenben, aki a segítségre rászorult. Mivel azonban az 1500 korona csak bizonyos időre elegendő, a nyomorúság pedig, ha talán növekedni nem is, de szünetelni sem fog, nagy szükség van a közönség támogatására is. Az erre szánt nemeslelkű adományok *Berzöly Vince*, az Alföldi Takarékpénztár titkára címére küldendők.

HIVATALOS RÉSZ.

Debrecen szabad királyi város Polgármesterétől.

877—1215. eln.

Beadványa Székely Imrének és Simon Istvánnak a „Bugyi füzetek“ utcai árusítása tárgyában.

Határozat.

Nagy Józsefnek, valamint Székely Imrének kiadásában megjelenő „Bugyi füzetek“ átvizsgálása után megállapított, miszerint:

ezen füzetek alkalmasak arra, hogy nemzetünknek ellenségeivel folytatott háboruját gúny- és nevelés tárgyává tegyék;

a Székely Imre kiadásában megjelenő füzetek durva és józlelme ütköző kifejezéseket és leírásokat sűrűn tartalmaznak, így a közérkölciséget is nagyfokúlag sértik, egyik füzetben pedig a gyónást s ezáltal a vallást is kigúnyolják;

ezenkívül pedig megállapítható az is, hogy Nagy József kiadásában megjelenő füzetek eredeti engedélyezett alakjuk megváltoztatásával s a füzetek számának indokolatlan halmozásával;

Székely Imre kiadásában megjelenő füzetek pedig a Nagy József szerkesztője Simon István „Bugyi Sándor“ könyvében megjelent illusztrációinak engedély nélküli utánnyomásával és felhasználásával — kölcsönösen oly okot szolgáltatnak, melyek folytán Nagy Józsefnek 790. szám alatt s Székely Imrének 822. szám alatt utcai árusításra megadott engedélyemet a mai napon az 1914. évi XIV. t.-c. 11. §-a alapján visszavonom s a „Bugyi füzetek“ utcai árusítását mai naptól kezdődőleg betiltom.

Az engedély visszavonását a törvényhatóságunk „A Város“ című hivatalos lapjában a 2500—1914. M. E. számú rendelet értelmében közzétenni rendelem.

Miről dr. Csűrös Ferenc kultur tanácsnok főszerkesztőt, Rostás István rendőrfőkapitányt, Nagy József (Darabos-utca 19.), Székely Imrét (Hunyadi-utca 13.) értesitem.

Kelt Debrecen, 1915. évi március hó 15-én.

Márk Endre,
m. kir. udvari tanácsos,
polgármester.

5236—1915. sz.

M i r d e l m é n y.

Debrecen szab. kir. város Tanácsa a törvényhatóság egész területére kiterjedőleg közhírré teszi, hogy a m. kir. belügyminiszter ur 31.008—1915. III. számú leiratának a m. kir. miniszteriumnak a buza- és rozsliszt kimérése tárgyában 649—1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletét, — tekintettel arra, hogy a kellő mennyiségű tengeri lisztből való gondoskodás már lehetővé vált, a *folgyó évi március hó 20-án kezdődő hatállyal életbe léptette.*

A m. kir. kormány 649—1915. M. E. számú rendelete a következő:

A buza- és rozsliszt kiméréséről.

„A m. kir. miniszterium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912. LXIII. törvénycikknek és a hadi szolgáltatásról szóló 1912. évi LXVIII. törvénycikknek kiegészítéséről intézkedő 1914. évi L. t.-cikk alapján a következőket rendel:

1. §.

Kenyér, kenyérműiek vagy más sütemények előállításával ipar- vagy keresetszerűen foglalkozó vállalatok, üzemek, üzletek vagy egyének az 5. §. rendelkezései alá nem eső kenyérnek, kenyérműnek vagy más süteménynek előállításához buza- vagy rozslisztet, vagy ezeknek árpalisszittel való keverékét csak úgy használhatják, továbbá a már elkészített tésztát megsűtésre csak akkor fogadhatják el, ha a felhasznált lisztmennyiségnek legalább 50%-a tengeriliszt.

2. §.

Olyan kenyéret, kenyérműt vagy más süteményt, amelynek előállításához buza- vagy rozslisztet az 1. §-ban megállapított aránynál nagyobb mennyiségben használtak fel, tilos forgalomba hozni, kivéve ha az 5. §-ban megállapított kivételek alá esik.

Az 1. §. rendelkezéseinek megfelelő arányú keverékből előállított kenyéret, kenyérműt vagy más süteményt, ha súlya kisülve 50 grammnál nagyobb, csak a sütés befejeztétől számított 24 óra eltelte után szabad forgalomba hozni.

3. §.

A belügyminiszter az 1. és 2. §-ban foglaltaktól eltérő rendelkezéseket állapíthat meg olyan helyekre nézve, ahol tengeriben hiány van. Ilyen esetben a kenyérhez, kenyérműhöz vagy más süteményhez a buza- vagy rozslisztet oly arányban kell felhasználni, hogy az egész keverékben legalább 25% burgonya legyen.

4. §.

Az 1. és 3. §-nak a buza-, rozs-, árpa- és tengeriliszt, valamint a burgonya keverési arányára vonatkozó rendelkezéseit a belügyminiszter — a törvényhatóság első tisztviselőjének felterjesztésére — a törvényhatóság egész területén vagy egy részén a magán-háztartásokra is kötelezőknek állapíthatja meg.

5. §.

Az 1. és 2. §-ok rendelkezései alá nem esik:

a) az a cukrászsütemény, amelyben az előállításához felhasznált összes anyagokból a liszt nem éri el az egész mennyiség 50%-át;

b) a buza-, rozs- vagy árpaliszt felhasználása nélkül előállított mindennemű sütemény;

c) a pékiparban előállítani szokott vizes zsemlye; vizes zsemlyét azonban naponként csak egyszer abban az időben szabad előállítani, amelyet

erre községekben a főszoftgabrír, rendezett tanácsú és törvényhatósági joggal felruházott városokban, valamint Budapest székesfővárosban és Fiume városában és kerületében a városi tanács — a község vagy város egész területére egységesen — megállapít;

d) az a sütemény, amelyet kórházak, üdülőházak és a gyermekeket vagy betegetek ápoló egyéb intézetek szükségletére vezető orvosok által azozott minőségben és mennyiségben megrendelnek;

e) a katonai parancsnokságok által megrendelt sütemény.

6. §.

Aki az 1—5. §-ok rendelkezéseit megszegi, kihágást követ el és az 1914. évi L. törvénycikk 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronaig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, a székesfővárosi m. kir. államrendőrség működésének területén az államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Felhívja a városi tanács a város közönséget, hogy a m. kir. kormány rendeletét a *legpontosabban tartsa be* és elvárja a hatóság, hogy a rendelet közérdekű és hazafias célzatának megvalósulása érdekében a maga részéről is minden lehetőet megtesz.

Debrecen, 1915. évi március hó 19-én.

A városi Tanács.

5187—1915.

Árverési (zárt ajánlati) hirdetés.

Debrecen sz. kir. város köztvágóhid telepén az 1915. évi május hó 1-től 1921. évi május hó 1-ig terjedő hat éven át a naponként előálló szemét, állati hulladék és trágyanemű anyagoknak elszállítására, illetve a szállítási jog bérbeadására folyó 1915. évi április hó 16-ik napján, délelőtti 11 órakor a városháza közgyűlési termében nyilvános szóbeli árverés fog tartatni.

A szállítási jog bérbevételére azonban zárt ajánlatok is tehetőek, amelyek ugyanakkor, a szóbeli árverést követőleg fognak nyilvánosan felbontatni.

Erről az árverési szándékozók és érdeklődők azzal értesítettek, hogy a jelenlegi évi bérösszeg 700 korona, mint kikiáltási árnak 10%-át tartoznak az árverés alkalmával az árverést vezető bizottságnál bánatpénzül készpénzben letenni, illetve a polgármesteri hivatalhoz **1915. évi április hó 16. napjának délelőtti 11 órájáig** beadandó zárt ajánlatok tevői a bánatpénzt előzetesen a ház-

pénztárnál letétbe helyezni és az erről nyert letéti jegyet ajánlatukhoz csatolni és ajánlatukban kötelezőleg kijelenteni, hogy az árverési feltételeket ismerik s azokat magukra nézve kötelezőnek tartják.

Az árverési feltételek a városi számvevői hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Debrecen, 1915 március 22.

A városi Tanács

Felhívás!

A m. kir. földmívelésügyi miniszter ur 4382—1915. eln. számú rendeletével elrendelte, hogy az 1896., 1895. és 1891. évben született és népfelkelő bemutatás szemlén alkalmasnak osztályozott egyének közül azok, akik a mezőgazdaságban nélkülözhetetlenek, felmentésre javaslatba hozásának.

Felmentésre csak olyan egyént lehet javaslatba hozni, akiknek bevonulása következtében valamely gazdaságban (mezőgazdasági intézménynél, vállalatnál) az üzem egészben vagy részben tartósan szünetelni volna kénytelen, vagy az illető gazdasági üzem (intézmény, vállalat) igen súlyos, esetleg pótolhatatlan károsodást szenvedne. Oly egyének javaslatba hozatala, akiknek helyébe mást alkalmazni és felfogadni lehet, mellőzendő, valamint mellesz azoknak javaslatba hozatala is, akiket más rokon vagy családtag, vagy alkalmazott helyettesíthet.

Ennélfogva felhivatnak azok, akik felmentésre igényt tartanak, hogy 1915. évi március hó 20., 21., 22., 23., 24. és 25. napjain a délután 3—5 óra között a felmentést indokoló okmányaikkal (adókönyv, bérleti szerződés stb.) esetleg írásbeli felszerelt kérvényekkel a városi tanács katonai és illetégségi ügyosztályánál (városháza, emelet 19. szám) jelentkezzenek.

A városi tanács katonai és illetégségi ügyosztályától.

M. kir. posta- és táviridgazgatóság Nagyvárad.

15.730—1915.

Figyelmeztetés

a postai csomagok célszerű csomagolása, helyes címzése stb. tárgyában.

A *husvét*i rendkívüli forgalom ideje alatt a küldeményeknek késedelem nélkül való kezelése csak úgy biztosítható, ha a közönség a csomagolásra és címzésre vonatkozó postai szabályokat betartja.

Különösen szem előtt tartandók a következők:

1. Pépzt, ékszert más tárgyakkal egybe csomagolni nem szabad.

2. Csomagolásra faláda, vesszőből font kosár, viaszos- vagy tiszta, közönséges vászon, kisebb értékű és csekélyebb súlyu tárgyaknál pedig erős csomagolópapir használandó.

Vászon- vagy papirburkolattal bíró csomagokat göb nélküli zsineggel többszörösen és jó szorosan átkötni, a zsineg keresztvezési pontjain pedig pecsétviasszal lezárni kell.

A pecsételésnél vésett pecsétnyomó használandó.

3. A címzésnél kiváló gond fordítandó a címzett vezeték- és keresztnévének vagy más megkülönböztető jelzések (pl. ifjabb, idősb, özvegy stb.) továbbá a címzett polgári állásának vagy foglalkozásának és lakhelyének pontos kitételére; a Budapestre és Wienbe szóló küldemények címirtaiban ezenkívül a kerület, utca, házászám, emelet és ajtójelzés stb. kiteendő.

A rendeltetési hely tüzetes jelzése (vármegye) s ha ott posta nincs, az utolsó posta pontos és olvasható feljegyzése különösen szükséges.

A címet magára a burkolatra kell írni, de, ha ez nem lehetséges, úgy a cím fatábláskára, bőrdarabra vagy erős lemezpapírra irandó, melyet tartósan a csomaghoz kell kötni.

A papírlapokra irt címekeket mindig egész terjedelmében kell a burkolatra felragasztani.

Feltele kívánatos, hogy a feladó nevét és lakását, továbbá a címrát összes adatait feltüntető papírlap legyen magában a csomagban is elhelyezve arra az esetre, hogy ha a burkolaton levő címrát leesné, elveszne vagy pedig olvashatlanná válnék, a küldemény bizottsági felbon-tása után a jelzett papírlap alapján a csomagot mégis kézbesíteni lehessen.

Kívánatos továbbá, hogy a feladó saját nevét és lakását a csomagon levő címrát felső részén is kitüntesse.

5. A csomagok tartalmát úgy a címraton, mint a szállítólevélen szabatosan és részletesen kell jelezni.

Budapestre és Wienbe szóló élelmiszereket, illetve fogyasztási adó alá eső tárgyakat (huz-nemű, szeszes italok stb.) tartalmazó csomagok címirtaíra, nemkülönb az ilyen csomaghoz tartozó szállítóleveleken a tartalom, minőség és mennyiség szerint kiirandó (pl. szalonna 2 kgr., egy pulyka 3 kgr., 2 liter bor stb.).

A tartalom ily részletes megjelölése a fogyasztási adó kivétele szempontjából szükséges és a gyors kézbesítést lényegesen előmozdítja.

Nagyvárad, 1915 március hó 29-én.

Siket s. k.

3840—1915.

Értesítés.

A gazdaközönség értesítettik, hogy a Salétrom laktanya udvarán levő lótrágya bárki által fizetés nélkül elszállítható.

Debrecen, 1915 március hó 11-ikén.

Gazdasági ügyosztály.

„**Apolló**“ mozgó

Piac- és Miklós-utca sarok.

A debreceni közönség legkedveltebb

mozgó színháza.

Minden 2—3-ik napon

a főváros legelőkelőbb mozgó színházainak újdon-ságaiból

gazdag és változatos új műsor.

Délután 5 és 7 órákor félhelyárak.

Kényelmes dohányzó, várakozó és büffé.

Tóth Gyula

vasnagyszerkedő

Debreczen, Piac-utca 20. sz.

***** (Városháza) *****

Állandóan raktáron: mindenféle rúdvas, szekér-tengely, mezőgazdasági és háztartási cikkek.
— Szerszámok, épület- és bútortárasok. —
Vasbutorok a legolcsóbbtól a legdrágábbig ki-vitelig. — Cserépkályhák és tűzhelyek.

Telefon 29. sz. Telefon 29. sz.

Debrecen szab.kir. város Világítási Vállalata.

Elvállalja: légszesz- és villamos berendezések elkészítését világítási, erőátviteli, fűtési és főzési célokra. A gáz- és villamos világítás jobb és olcsóbb a petróleumnál. Gázzal sütni és főzni sokkal jobb és félannyiba kerül, mint fával.

Gázfűtés kandallók és fürdőkályhák minden másnál tisztábbak, kényelmesebbek, biztonságosabbak.

fi villamos motor legcélszerűbb és legtakarékosabb hajtóerő a világon.

Szép és olcsó lámpák, csillárok és hozzávaló felszerelések kaphatók.

Elsőrendű pirszén (koks) porosz kőszén.

Fekete kőszén-kátrány fatárgyak és épületek megvédésére.

Éiső minőségű ammoniak sulphat (legbeesesebb nitrogén-tartalmú műtrágya.)

Tetszés szerinti mennyiségben kapható vagy megrendelhető a gyárban, vagy városi üzletünkben

Piac-utca 81-ik szám alatt.

Mindennemű felvilágosítással szívesen szolgál:

az Igazgatóság.

A légszesz- és villamos gyárat az érdeklődő közönség bármikor meglátogathatja.

Gyári és igazgatósági telefon: 74. Városi üzlet telefon: 90.